

Урок 47. ВОДОЙМИ УКРАЇНИ

Дата _____

Клас _____

Мета: уточнити та розширити знання учнів про водойми України, про річки, їх будову, особливості гірських і рівнинних річок; розвивати пізнавальний інтерес, мовлення; виховувати бережливе ставлення до багатств рідного краю.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (див. додатковий матеріал до уроку на с. 84)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся більше про водойми України.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Розповідь учителя

— Вода — цінний дар природи. Без води не було б життя на Землі. Тому до водойм треба ставитися дбайливо, по-господарськи їх використовувати та охороняти.

— Які водойми ви знаєте?

— В Україні налічується 70 тисяч річок, з них близько 4 тисяч — завдовжки понад 10 км, 137 річок — завдовжки понад 100 км.

— Дніпро — найбільша в країні і третя за величиною в Європі (*після Волги і Дунаю*) річка. Вона бере початок на півночі Смоленської області і котить свої води до Чорного моря через Росію, Білорусь, Україну, долаючи шлях 2201 км. У межах України довжина Дніпра складає 981 км. Найбільшими притоками Дніпра є Прип'ять і Десна. Меншими за величиною є Тетерів, Псел, Ворскла, Рось, Самара, Конка, Інгулець. Усього у басейні Дніпра — 1424 притоки.

Дністер — друга за величиною річка України, яка протікає у семи областях. Початок бере на північному сході схилу Карпат і впадає у Дністровський лиман Чорного моря. Загальна протяжність річки — 1352 км. Протяжність Україною — 692 км. На території України в Дністер впадають майже 500 річок.

Південний Буг — річка на південному заході України. Єдина велика річка України, що повністю протікає по її території. Довжина річки — 857 км. Південний Буг має 301 приток, кожен з яких завдовжки до 10 км.

До великих річок належить також Сіверський Донець. Його довжина складає 1053 км, а в межах України — 672 км.

Дунай — друга за протяжністю (*після Волги*) річка в Європі. Довжина — 2960 км. Її називають «інтернаціональною» річкою, оскільки від витoku до гирла вона протікає по території або по межі 10 держав.

— Ріки України — це багатство нашої Батьківщини. З давніх часів вони використовуються як судноплавні шляхи для перевезення вантажів і пасажирів. На річках побудовані гідроелектростанції. Воду річок використовують для зрошування земель, а також там розвинене рибне господарство.

2. Робота за підручником (с. 113–116)

Вправа «Мікрофон»

Учні відповідають на запитання на с. 113.

— Як утворюється джерело?

— Приємно напитися джерельної води. Запишіть, чому вона чиста і холодна.

— Що відбувається з водою, коли вона проходить через товщу землі? Дайте правильну відповідь: очищається, забруднюється, нагрівається, охолоджується.

- Як утворюється річка?
- Що таке виток річки? Що може бути виток річки?
- Розкажіть за малюнком 103 про річкове русло.
- Розкажіть за малюнком 104 про будову річки.
- Які притоки є у Дніпра?
- Як визначити лівий і правий берег річки?
- Які бувають річки?
- Що ви дізналися про рівнинні і гірські річки?
- Назвіть рівнинні річки України. Розкажіть про них.
- Назвіть гірські річки.
- Чим живляться річки?

Учні виконують практичну роботу на с. 116.

- Розкажіть, про що ви прочитали у «Бібліотечці природодослідника».
- Прочитайте і запам'ятайте висновки на с. 116.
- Якими словами ви збагатили на уроці свій словник?

3. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАЙ

1. Гра «Відгадай»

- Про яку річку йдеться?

«Коли ми під'їхали до річки, мені стало ніяково. Вода мчала зі сказеною швидкістю, увесь час чувся гул каменів, що перекочуються. Мій кінь тривожно пирхав, а у мене від швидкої течії починала крутитися голова, але потрібно було, не втрачаючи часу перебиратися на ту сторону, оскільки вода прибувала з кожною хвилиною».

«Привільно несе свої могутні води красуня річка, чим далі вона тече, тим стає багатоводнішою, ліниво, спокійно течуть її прозорі води, тут можна бачити багато піщаних мілин, у весняну повінь річка широко розливається».

2. Гра «Закінчи речення»

Річки несуть свої води у...

Місце, де починається річка, називається...

Місце, де річка впадає у море, озеро або іншу річку, називається...

Руслом називається...

Гирло це — ...

Кожна річка має...

Річки впадають...

Менші річки, що впадають у велику річку, називаються...

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого вас навчив сьогоднішній урок?
- Назвіть річки України.
- Яка річка найдовша?
- Де бере початок Дніпро?
- Назвіть притоки Дніпра. (*Прип'ять, Псел, Ворскла, Десна*)
- Де бере початок Дністер?
- Де протікає Сіверський Донець?
- Куди впадає Південний Буг?
- Де на території України протікає Дунай?
- Які бувають річки?
- Розкажіть про будову річки.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підручник (с. 113–116).

Знайти прислів'я і приказки про річки, дібрати пісні, у назвах яких згадуються річки, скласти вірші про річку.